

4. Erhvervsinvesteringer

Erhvervsinvesteringer¹

Virksomhedernes fysiske og immaterielle kapitalapparat er sammen med arbejdskraft grundlaget for produktion. Investeringer i nye aktiver og teknologier bidrager til at øge og forbedre kapitalapparatet og dermed produktiviteten. Opbygningen af kapitalapparatet har bidraget til godt 50 pct. af stigningen i produktiviteten² siden 2000, se kapitel 2, figur 2.7.

De centrale konklusioner i dette kapitel er:

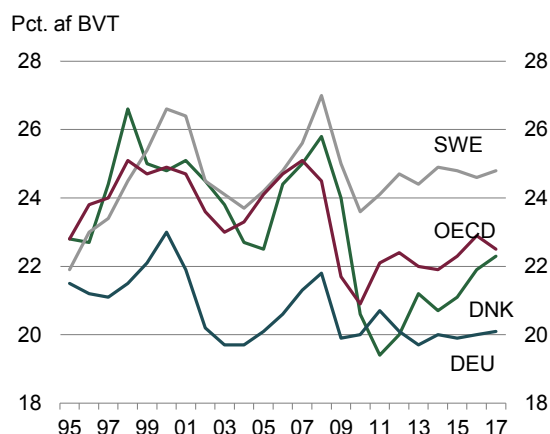
- De danske erhvervsinvesteringer er faldet relativt meget efter krisen i forhold til sammenlignelige lande, men har været stigende siden 2011 i takt med opsvinget.
- Det er særligt i mindre virksomheder, at investeringskvoten er faldet efter krisen, mens der ikke er tegn på et generelt lavt investeringsniveau i de private brancher set i forhold til sammenlignelige lande.
- Danske virksomheder har haft en høj opsparring efter krisen, og det kan tyde på, at der er et potentiale for et løft i erhvervsinvesteringerne.

Udviklingen i erhvervsinvesteringer

Investeringsomfanget i en virksomhed påvirkes af en række faktorer, såsom konjunktursituationen, den enkelte virksomheds fremtidige afsætningsmuligheder samt de generelle rammevilkår, herunder navnlig skatter og afgifter, finansieringsmuligheder og kreditvilkår.

Erhvervsinvesteringer som andel af den samlede bruttoværditilvækst (BVT) har haft en faldende tendens siden 2000 i både OECD og Danmark. En medvirkende årsag til dette fald er blandt andet, at mindre kapitalintensive erhverv som service fylder mere i økonomien end tidligere. Danske virksomheders investeringskvote faldt markant i kriseårene 2008-2011, hvilket skal ses i lyset af et relativt kraftigt konjunkturtilbagefald. Investeringskvoten er steget siden 2011 i takt med opsvinget. Investeringsniveauet ligger tæt på OECD-gennemsnittet men stadig en del under niveauet for Sverige, se figur 4.1.

➔ **Figur 4.1** Erhvervsinvesteringer i udvalgte OECD-lande, 1995-2017

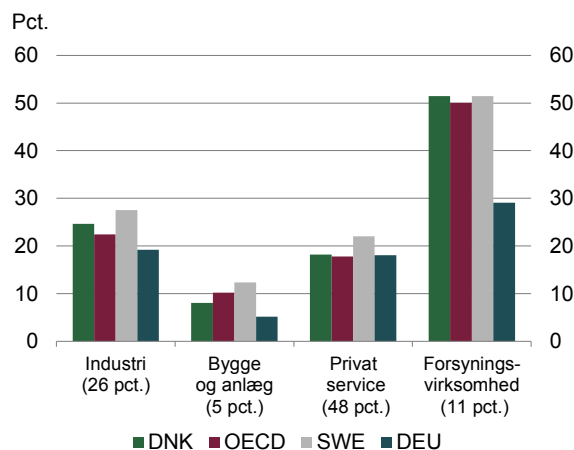

Anm.: Erhvervsinvesteringerne er opgjort i løbende priser som andel af BVT for private byerhverv ekskl. ejendomshandel.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

Investeringer fordelt på brancher, typer og virksomhedsstørrelse

Den danske investeringskvote i industrien og privat service har de seneste ti år ligget tæt på OECD-gennemsnittet men lavere end Sveriges. Der er ikke tegn på et særligt lavt investeringsniveau i nogle af de største private brancher, se figur 4.2.

➔ **Figur 4.2** Investeringer i private brancher, gennemsnit for 2006-2015

Anm.: Faste bruttoinvesteringer som andel af BVT i løbende priser. Tallet i parentes angiver branchens andel af de samlede bruttoinvesteringer for OECD i private byerhverv ekskl. ejendomshandel.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

¹ Erhvervsinvesteringer er defineret som faste bruttoinvesteringer fratrukket offentlige investeringer og boliginvesteringer. Denne definition er også benyttet i Økonomisk Redegørelse. Opgørelsen af erhvervsinvesteringer kan afvige fra denne definition, fordi det tilgængelige data ikke er tilstrækkeligt.

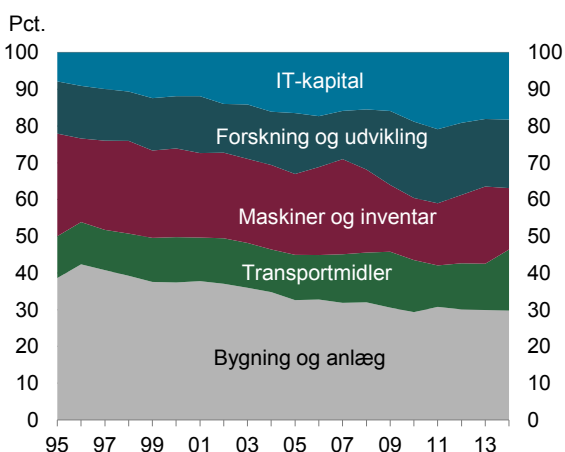
² Produktiviteten er målt som den reale bruttoværditilvækst pr. arbejdstime i den markedsmæssige økonomi.

Erhvervsinvesteringer består af investeringer i en række forskellige typer aktiver herunder forskning og udvikling, IT-kapital, bygninger og maskiner m.m., hvor hver type spiller en forskellig rolle i produktionen.

4. Erhvervsinvesteringer

Der er med tiden sket en ændring i, hvilke typer af investeringer virksomhederne foretager. Andelen af investeringer i forskning og udvikling samt IT-kapital er næsten fordoblet i perioden 1995-2014, mens andelen af investeringer i maskiner næsten er halveret, se figur 4.3.

→ **Figur 4.3** Investeringer fordelt på type af investering, 1995-2014

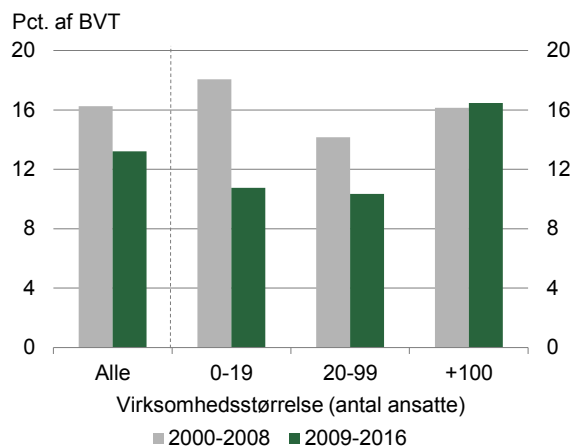
Anm.: Tallene er opgjort i faste priser og indeholder både private og offentlige investeringer. IT-kapital er defineret som summen af delkomponenterne *computerhardware*, *telekommunikation* og *computersoftware*. Danmarks Statistik opgør normalt *computersoftware* under kategorien *intellektuelle rettigheder* sammen med *forskning og udvikling*.

Kilde: Danmarks Statistik.

Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

Det er primært de små og mellemstore virksomheder, som har haft en nedgang i nettoinvesteringskvoten efter krisen. En medvirkende årsag til dette kan blandt andet være, at flere små- og mellemstore virksomheder havde en høj gældskvoteprocent i perioden op til krisen sammenlignet med store virksomheder.³ Virksomheder med over 100 ansatte har derimod haft en mindre stigning i nettoinvesteringskvoten efter krisen, se figur 4.4.

→ **Figur 4.4** Nettoinvesteringer fordelt på virksomhedsstørrelse, 2000-2008 og 2009-2016

Anm.: Investeringskvoten målt ved nettoinvesteringer i pct. af værditilvæksten. Tallene er fra regnskabsstatistikken, hvor opgørelsen af investeringer afviger fra opgørelsen i nationalregnskabet. Tallene er beregnet for de private byerhverv fratrukket ejendomshandel.

Kilde: Danmarks Statistik.

Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

Kapitalapparat

Virksomhedernes kapitalapparat opgøres som mængden af maskiner, produktionsanlæg, IT-udstyr og intellektuelle rettigheder m.m., som virksomhederne har til rådighed i produktionen.

Et væsentligt formål med investeringer er at øge de ansattes produktivitet i virksomheder ved at opnå en passende mængde kapitalapparat i forhold til antallet af ansatte. En indikator for kapitalopbygningen i erhvervslivet kan derfor være kapitalintensiteten, dvs. forholdet mellem kapitalapparatet og timebeskæftigelsen (K/L-forholdet).

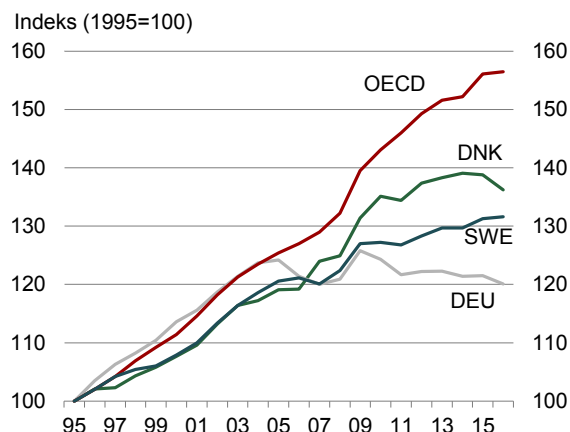
Danmarks K/L-forhold har nogenlunde fulgt OECD-gennemsnittet i perioden 1995-2010, men efter 2010 er udviklingen afbøjet i Danmark, og i de seneste to år er K/L-forholdet faldet. Det skal dog ses i lyset af den stærke fremgang i beskæftigelsen efter krisen, og at væksten i Tysklands og Sveriges K/L-forhold allerede er aftaget i midten af 00'erne, se figur 4.5.

En årsag til afbøjningen i kapitalintensiteten kan være en generel sektorforskydning fra kapitalintensive industrierhverv til mere arbejdskraftintensive serviceerhverv, hvilket reducerer kapitalbehovet.

³ Danmarks Nationalbank, Kvartalsoversigt (3. Kvartal, 2015), *Virksomhedernes gæld og investeringer*.

4. Erhvervsinvesteringer

→ **Figur 4.5** K/L-forholdet i udvalgte OECD-lande, 1995-2016

Anm.: K/L-forholdet er kapitalapparatet i forhold til timebeskæftigelsen. Kapitalapparatet er den samlede faste kapital for hele økonomien eksklusiv boligkapital.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

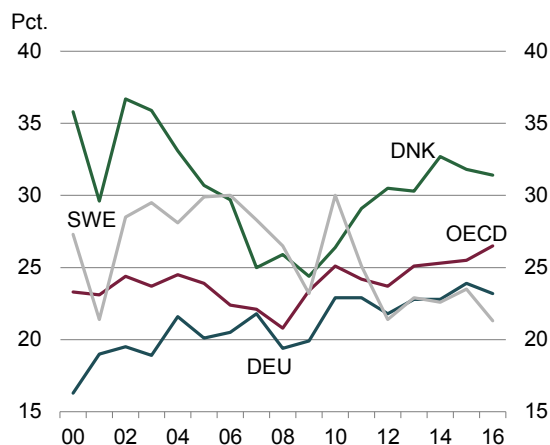
Bruttoopsparing

Bruttoopsparingen i private ikke-finansielle virksomheder som andel af BVT har i Danmark ligget over nabolandene og OECD-gennemsnittet i de seneste mange år, se figur 4.6.

Som følge af den økonomiske krise og en stigning i gælden før krisen har virksomhederne haft behov for at konsolidere sig og derfor haft en stigende opsparring.⁴

Det lave investeringsniveau og den høje opsparring i virksomhederne kan tyde på, at der er et potentiale for et løft i erhvervsinvesteringerne.

→ **Figur 4.6** Virksomheders bruttoopsparing i udvalgte OECD-lande, 2000-2016

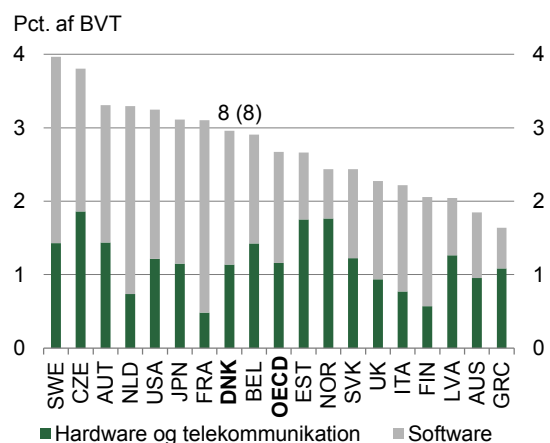
Anm.: Bruttoopsparing som andel af BVT. Virksomhederne er private selskaber eksklusiv finansielle selskaber.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

Investeringer i IT og automatisering

Virksomhedernes investeringer i digital teknologi spiller en væsentlig rolle i forhold til at understøtte den aggregerede produktivitet i det danske erhvervs-liv.

De gennemsnitlige private og offentlige investeringer i IT ligger i perioden 2004-2014 en smule over OECD-gennemsnittet, men ligger under fx Sverige og Nederlandene, se figur 4.7.

→ **Figur 4.7** Investeringer i IT, gennemsnit for 2004-2014

Anm.: Tallene er opgjort i faste priser, kædede værdier og indeholder både private og offentlige investeringer. Der er ikke nyere tal end 2014, da beregningerne for 2015 og 2016 ifølge Danmarks Statistik er behæftet med for stor usikkerhed til at angive.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

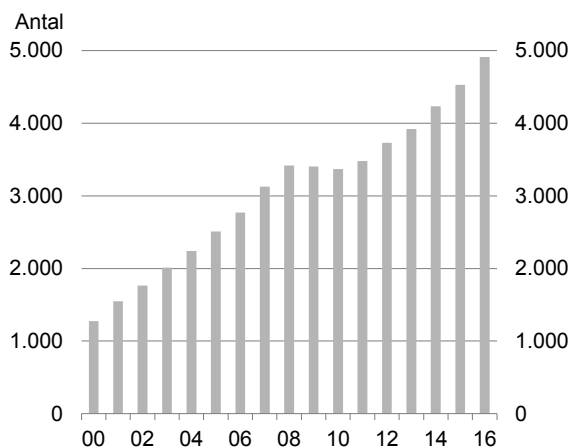
⁴Økonomisk Redegørelse, december 2017.

4. Erhvervsinvesteringer

Industrirobotter er med til at automatisere store dele af produktionen i virksomheder og kan give virksomhederne et løft i produktivetsniveauet.⁵

Der har siden 2000 været knap en firdobling i antallet af installerede industrirobotter i Danmark, og udviklingen er taget til de seneste år, se figur 4.8.

→ **Figur 4.8** Antallet af industrirobotter i Danmark, 2000-2016

Anm.: Det antages, at robotter udgår efter ti års brug, hvilket baseres på et skøn fra DIRA.

Kilde: DIRA og International Federation of Robotics.

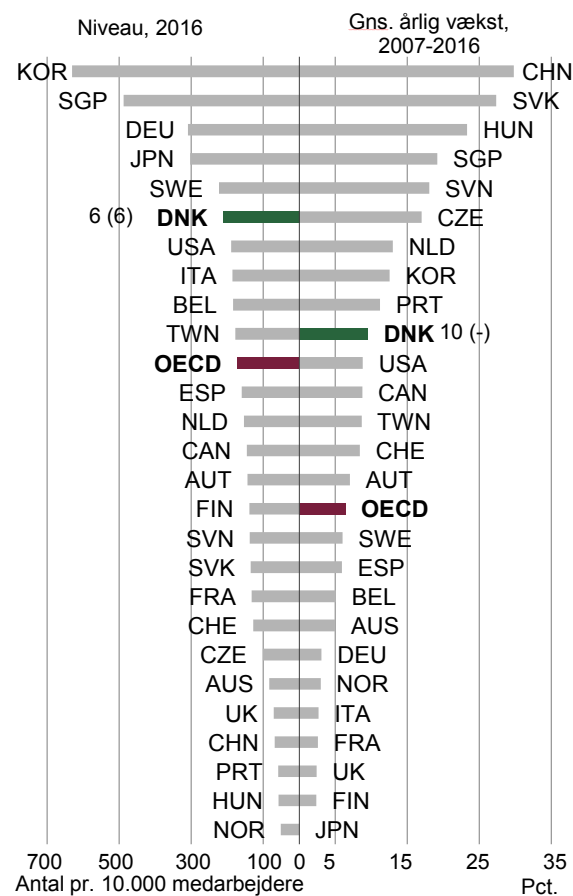
Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

Den kraftige vækst i investeringer i automatisering skyldes i høj grad, at robotteknologien er blevet mere produktiv og fleksibel samt, at priserne på industrirobotter er faldet.

Danmark ligger på en sjetteplads i 2016 i verden målt på antallet af industrirobotter pr. 10.000 medarbejdere i industrien. Danmarks placering skal ses i lyset af, at Korea, Japan og Tyskland har en stor produktion af køretøjer, som er en branche med et stort brug af robotter, se figur 4.9.

Antallet af industrirobotter pr. 10.000 medarbejdere i Danmark er i gennemsnit steget med knap 10 pct. årligt de seneste ti år. Det er en vækst, der er højere end OECD-gennemsnittet og lande som Sverige og Tyskland. Fordi Danmark har et højt niveau i udgangspunktet, kan det ikke forventes, at Danmark også har den højeste vækst. Fx har Kina haft en gennemsnitlig årlig vækst, der er tre gange højere end Danmarks men ligger niveaumæssigt stadig langt under Danmark.

→ **Figur 4.9** Industrirobotter pr. 10.000 medarbejdere i industrien

Anm.: Gns. årlig vækst for SGP, USA og CAN er målt for perioden 2009-2016. JPN har en gns. årlig vækst på -1,3 pct.

Kilde: International Federation of Robotics.

Figurdata: https://doi.org/10.30452/RVK_4

⁵ Redegørelse om vækst og konkurrenceevne, februar 2016 (boks 4.1).